

Stockholm 18 september 2025

Remissvar: En särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma

Utbildningsdepartementet har gett Akademikerförbundet SSR möjlighet att yttra sig över rubricerat betänkande.

Förslaget i korthet:

Utredningen menar att det finns ett stort behov av betydligt fler utbildningar för yrkesverksammas fort- och vidareutbildning samt omställning. En särskild ersättningsmodell behövs för att stimulera utvecklingen av nya utbildningar, som möter arbetsmarknadens behov. Ersättningen ska ge bättre ekonomiska förutsättningar för universitet och högskolor att utveckla och erbjuda relevanta utbildningar.

Utredningen föreslår att en särskild ersättningsmodell ska användas för fristående kurser med ett omfång av 1,5–5,5 högskolepoäng som ges på deltid på maximalt 75 procent av heltid. Den särskilda ersättningsmodellen ska enbart användas för utbildningar riktade till yrkesverksamma för fort- och vidareutbildning och omställning.

Den garanterade miniminivån föreslås ha tre olika nivåer, som baseras på behov av arbetstid och undervisning samt andra kostnader. Ersättning enligt garantinivåerna utgår i samtliga fall endast om antalet registrerade studenter på utbildningen är minst åtta. Det föreslås att lärosäten ska erhålla ersättning för utveckling av ny utbildning.

Utredningen bedömer att utbildningar för yrkesverksammas fort- och vidareutbildningar och omställning kan nå en nivå som motsvarar cirka 5 procent av det totala statliga anslaget för utbildning. Denna kostnad ska täckas genom omfördelning inom befintligt takbelopp. Om detta nås genom omprioritering av fristående kurser, innebär det att cirka en fjärdedel av nuvarande ersättning till fristående kurser används för utbildning för yrkesverksamma genom den särskilda ersättningsmodellen.

Akademikerförbundet SSRs allmänna synpunkter

Akademikerförbundet SSR anser att uppdraget att förbättra förutsättningarna för livslångt lärande är avgörande för Sverige som kunskapsnation, välfärdssamhälle och för vår internationella konkurrenskraft. Att förbättra förutsättningarna för kompetensutveckling under hela arbetslivet kräver dock flera olika moment. Det första har parterna tillsammans med regeringen redan tagit genom införande av omställningsstudiestöd och grundläggande omställnings- och kompetensstöd. En avgörande del har varit att förbättra förutsättningarna för att ett utbud av kurser för yrkesverksamma kan växa fram inom olika utbildningsnivåer, men inte minst inom högre utbildning.

Som arbetsmarknadspart ser vi tydligt utbildningssystemets bristande koppling till arbetsmarknadens behov. Vi har stora bristyrken, inte minst inom välfärdssektorn och merparten av alla bristyrken är dessutom akademikeryrken. Detta rör inte bara grundutbildning, utan även fort- och vidareutbildning, eftersom ett ständigt förändrat arbetsliv kräver att utbildningen hela tiden kompletteras, i form av fördjupning, vidgning eller komplettering. Införandet av omställningsstudiestöd ger inte bara möjlighet till fort- och vidareutbildning, utan även till omställning till ett närliggande, eller helt skilt yrke, från det tidigare och inte bara i bristyrken. Detta sammantaget ger stora möjligheter till ökad rörlighet och dynamik på arbetsmarknaden som ska tas tillvara.

Därmed anser vi att det är av godo att regeringen vill öka incitamenten för lärosätena att erbjuda kurser som riktar sig till yrkesverksamma. Idag utnyttjas i stor utsträckning lärosätenas fristående kurser för denna kompetensutveckling, även om det finns flera yrkesprogram (som specialistsjuksköterska och speciallärare) som även är populära. I UKÄs rapport (UKÄ 2023:2) var det tydligt att lärosätenas fristående kurser var viktiga för denna kompetensutveckling samt även att möjligheten att kurser inom ramen för program skulle kunna tillgängliggöras även för andra än de som deltar i program. Därmed framkommer en bild, som vi delar, att kurser som fungerar väl för redan yrkesverksamma, bör vara en integrerad del av lärosätenas kursutbud. Det ger dessutom möjlighet till interaktion mellan grundstudenter och yrkesverksamma som lär vara till gagn för båda grupperna.

Därmed ligger det nära till hands att ta bort hinder i dagens resurstilldelningssystem i stället för att bygga ett helt separat resurstilldelningssystem. Dock anser vi att denna utredning har flera förtjänster, inte minst idén om en utvecklingspremie för nya kurser, som också kan vara relevanta för yrkesverksamma. Dock är vår sammantagna bild att förslaget är komplext och kommer att bli administrativt tungt och att det kommer att det är svårt att se konsekvenserna av förslaget.

Ett förslag inom nuvarande anslagssystem med lägre prestationsbaserad del, högre ersättning per student samt med en utvecklingspremie, skulle leda långt. Vi anser dessutom att ett sådant här förslag inte kan var

kostnadsneutralt, utan att den beräkning som gjorts att cirka 5 procent av dagens anslag till högre utbildning skulle kunna utgöra kurser riktade till yrkesverksamma är rimligt avvägt i detta läge, men att det bör utgöra ett tillskott utöver takbeloppet och inte ske genom en omfördelning inom takbeloppet.

Detta utredningsförslag sätter dessutom tydligt sökarljuset på behovet av ett bättre fungerande anslagssystem över huvud taget samt att produktivitetsavdraget för högre utbildning borde tas bort.

Vi menar, liksom många andra, att ett kursutbud riktat till yrkesverksamma måste fungera tillsammans med reglerna för omställningsstudiestödet. Därmed motsätter vi oss begränsningen till kurser på enbart 1,5 - 5,5 högskolepoäng (hp) och att det bara ska kunna bedrivas på deltid. Eftersom omställningsstudiestöd beviljas per vecka bör omfånget kunna vara sådant att studierna omfattar studietakt och poäng som motsvarar omställningsstudiestödets konstruktion. En rimlig slutsats är då att kurser på tex 6 eller 7,5 hp vore rimligt att de omfattades, men även kurser uppemot 60 hp (44 v) som är den studieomfattning som omställningsstudiestödet maximalt kan omfatta.

Eftersom merparten av yrkesverksamma som kompetensutvecklar sig inom högre utbildning idag gör det inom humaniora, teologi, samhällsvetenskap och juridik oroar det oss att den omfördelning som utredningen bedömer att modellen kommer att leda till kommer att fördela om från dessa ämnesområden till andra, samt att 25 procent av dagens fristående kurser kommer att försvinna. Det är det samhällsvetenskapliga ämnesområdet som idag har den största andelen av sina kurser i form av fristående kurser, och att införa en ersättningsmodell som åderlåter den välfungerande kompetensutvecklingen för yrkesverksamma anser vi är kontraproduktivt för målet att ge fler yrkesverksamma möjligheten till kompetensutveckling.

Formuleringen i uppdraget (240418) att utredningen särskilt skulle "beakta den privata sektorns kompetensbehov" anser vi var en stor, och kontraproduktiv begränsning av uppdraget. Att dessutom förklara den avgränsningen med att "flera satsningar har gjorts inom vård och skola vilka utgör en stor del av den offentliga sektorn" (vilket enbart åsyftar grundutbildningssatsningar) är att blanda ihop äpplen och päron eftersom denna utredning syftar på att främja kompetensutveckling för yrkesverksamma och inte att främja fler grundutbildningsplatser.

När ansvarigt statsråd dessutom beslutade (240827) att tillsätta en referensgrupp till utredningen med enbart arbetsmarknadsrepresentanter från privat sektor blev det uppenbart att regeringens dagordning var en annan än att främja hela arbetsmarknadens behov av kompetensutveckling. Det är bekymmersamt att regeringen upprepade gånger väljer att inte inkludera parter i offentlig sektor i frågor som rör hela arbetsmarknaden. Samtliga sektorer och parter på arbetsmarknaden måste beaktas och beredas möjlighet att medverka i frågor som rör hela arbetsmarknaden. Detta inte minst eftersom merparten av alla bristyrken

finns i offentlig sektor, och därmed även, förmodligen, kompetensutvecklings- och omställningsbehovet.

Dock anser vi att utredningen gick uteslutna parter till mötes på ett bra sätt genom att ge såväl centralorganisationer som parter på offentlig sektor möjlighet att träffa utredningen med samma frekvens som privat sektor. Dock med undantaget att enbart referensgruppen med representanter från privat sektor fick ta del av texter i slutfasen av utredningsarbetet. Dock syns slagsidan till förmån för privat sektors kompetensförsörjningsbehov, då och då i utredningens resonemang, tex när man resonerar om att ett säkerställande av utbildningarnas relevans och användbarhet säkerställs genom "samverkan mellan näringsliv och utbildningssektorn" (s 16), men att så inte skulle vara fallet för offentlig sektor. Vi delar inte heller utredningens slutsats att: "Offentlig sektor behöver fokusera på att täcka akuta behov inom vård och utbildning, medan privat sektor måste adressera långsiktiga kompetensbrister inom teknik och industri." Hela arbetsmarknaden behöver åtgärder som täcker såväl akuta som långsiktiga behov.

Akademikerförbundet SSRs särskilda synpunkter

2.1.1 En ny ersättningsmodell ska vila på fyra övergripande principer

Utredningens förslag: Ersättningsmodellen ska vila på följande principer:

1. Lärosätenas ansvar att utifrån studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov utveckla och dimensionera fort- och vidareutbildningar samt utbildning för omställning för yrkesverksamma.
2. En ny ersättningsmodell ska ge lärosätena långsiktiga och stabila ekonomiska förutsättningar för utbildningarna i fråga.
3. En ny ersättningsmodell ska leda till ett effektivt utnyttjande av resurserna för att skapa en utveckling av lärosätenas utbildningsutbud för yrkesverksamma i syfte att möta behov som den föränderliga arbetsmarknaden ger upphov till.
4. Ersättningsmodellen ska vara resurseffektiv genom att vara transparent, enkel att tillämpa och inte ge upphov till höga administrativa kostnader.

Akademikerförbundet SSR avstyrker förslaget, eftersom vi anser nedan att en ny ersättningsmodell enligt detta förslag inte behövs.

2.2.2 Incitament behövs på flera nivåer inom ett lärosäte

Utredningens bedömning: En särskild ersättningsmodell behöver ge incitament på olika nivåer inom ett lärosäte för nya utbildningar för fort- och vidareutbildning och omställning för yrkesverksamma. En kombination av incitament på lärosätes- eller fakultetsnivå och incitament nära utförandet av utbildning bedöms ge bästa effekt.

Akademikerförbundet SSR delar bedömningen.

2.3.3 Yrkesverksamma studerar i regel på deltid

Akademikerförbundet SSR delar inte utredningens analys. Utredningen lutar sig mot statistik från före omställningsstudiestödets införande. Dess införande syftade till att man som yrkesverksam inte, av ekonomiska skäl, skulle behöva studera vid sidan om heltidsarbete. Därav den generösa konstruktionen, både ersättnings- och tidsmässigt, att kunna kompetensutveckla sig i form av studier utan att behöva studera på deltid, även om det också är en möjlighet. Införandet av omställningsstudiestöd ger studerande betydligt bättre möjlighet att studera på heltid och det bör tas i beaktande när en ersättningsmodell för kurser för yrkesverksamma utformas. Våra, och andras undersökningar, visar att många vill, och redan nu, studerar på heltid och det är något som omställningsstudiestödet är riggat för. CSNs statistik från 2023 visar tex att 62 procent av de som studerar med omställningsstudiestöd gör det på heltid. Vi anser att utformandet av en ersättningsmodell bör vara fullt ut kompatibelt med omställningsstudiestödet.

2.5.1 Två resursfördelningssystem kan innebära otydlighet och konkurrens mellan systemen

Utredningens bedömning: En särskild ersättningsmodell behöver kunna samexistera med den normala ersättningsmodellen. Därför behöver lärosätena kunna identifiera vilken ersättningsmodell som ska användas och, om båda är möjliga, kunna undvika konkurrens mellan dem.

Akademikerförbundet SSR delar bedömningen, men menar, enligt resonemang ovan, att det hade varit bättre att ändra i befintligt resurstilldelningssystem så att det även gav incitament för kompetensutvecklingskurser för yrkesverksamma.

2.5.2 En ersättning för utbildning där de flesta är yrkesverksamma och studerar av arbetslivsrelaterade skäl

Utredningens förslag: Den särskilda ersättningsmodellen ska endast ersätta utbildning som är relevant för svensk arbetsmarknad nu eller i framtiden, där merparten av studenterna på utbildningen är yrkesverksamma på svensk arbetsmarknad och följer utbildningen av de huvudsakliga skälen fort- och vidareutbildning eller omställning.

Akademikerförbundet SSR avstyrker förslaget, förutom delen att de studerande ska vara yrkesverksamma på svensk arbetsmarknad.

Akademikerförbundet SSR har svårt att förstå vad det innebär att utbildningen ska vara relevant för svensk arbetsmarknad nu eller i framtiden. Det är en onödigt och omöjlig avgränsning. Dock tillstyrker vi

kriteriet att de yrkesverksamma ska vara verksamma på svensk arbetsmarknad i linje med aktualitetsvillkoret för omställningsstudiestöd. Hur den kontrollen ska implementeras, för studerande som inte har omställningsstudiestöd redovisas dock inte. Vi är också tveksamma till hur den meritokratiska antagningen till kurser ska kunna upprätthållas, om marginaleffekten på den sist antagna avgörs av om hen är yrkesverksam eller inte, om det är det som avgör om "merparten" av de studerande är yrkesverksamma. Även att kartlägga "skälen" för utbildningen lär vara svårt att implementera.

2.5.3 Korta kurser på deltid utgör övergripande kriterier för den särskilda ersättningsmodellen

Utredningens förslag: Den särskilda ersättningsmodellen ska endast användas på utbildningar i form av fristående kurser med ett omfång på 1,5–5,5 högskolepoäng. Utbildningarna ska ges på deltid på maximalt 75 procent av heltid.

Akademikerförbundet SSR avstyrker förslaget till förmån för att studier även ska kunna ske på heltid samt med en kurslängd på minst 6 hp, men snarare i paritet med omställningsstudiestödets möjligheter.

2.5.4 Lärosätena behöver motivera och dokumentera varför den särskilda ersättningsmodellen har använts

Utredningens förslag: Lärosätena ska motivera och dokumentera varför den särskilda ersättningsmodellen är applicerbar.

Akademikerförbundet SSR tillstyrker förslaget

2.5.5 UKÄ bör få i uppdrag att följa upp användningen av den särskilda ersättningsmodellen

Utredningens förslag: Universitetskanslersämbetet ska erhålla ett särskilt uppdrag att följa upp och utvärdera användningen av den särskilda ersättningsmodellen fyra till fem år efter införandet.

Akademikerförbundet SSR tillstyrker förslaget, men vill betona att vi tycker att den särskilda ersättningsmodellen är orimligt komplex och icke-transparent.

2.6.1 Önskvärda egenskaper

Utredningens bedömning: Den särskilda ersättningsmodellen bör ha följande egenskaper:

1. Ge ett tydligt incitament för utveckling och vidmakthållande av utbildning för yrkesverksammas fort- och vidareutbildning samt omställning.
2. Minska den ekonomiska risken kopplad till osäkerheten i antal registrerade studenter och deras prestationer.

3. Ge en ersättning som täcker kostnader för utbildningar av hög kvalitet.
4. Minska eller eliminera otydligheten och konkurrensen kopplad till den normala ersättningsmodellen.
5. Vara enkel att tillämpa och inte ge upphov till höga administrativa kostnader.

Akademikerförbundet SSR delar bedömningen, men tvekar om att presenterad modell uppfyller dessa krav, framför allt kriterium 4 och 5.

2.6.3 Garantibasmodellen ska utgöra den särskilda ersättningsmodellen

Utredningens bedömning: Garantibasmodellen är den modell som bäst uppfyller de önskvärda egenskaperna. Den bör därför vara den modell som utgör den särskilda ersättningsmodellen.

Akademikerförbundet SSR menar att om förslaget ska införas är garantibasmodellen, av presenterade modeller, den minst dåliga.

2.6.5 Den särskilda ersättningsmodellen ska ha tre olika nivåer

Utredningens förslag: Den särskilda ersättningsmodellen ska ha tre garantinivåer.

1. En lägre nivå som är applicerbar för utbildningar med upp till 15 studenter, eller med ett mindre behov av lärarresurser.
2. En mellannivå som gäller för ett normalt antal undervisningstimmar och motsvarande behov av arbetstid för lärare.
3. En högre nivå för utbildningar som har ett högt kostnadsläge i förhållande till normala utbildningar på grund av höga kostnader för utrustning, speciallokaler och drift. Den högre nivån ska även kunna användas för utbildningar som till sin natur eller sitt upplägg kräver betydligt mer lärarresurser än mellannivån.
4. Lärosätena ska fastställa lärosätesövergripande riktlinjer för användningen av de olika nivåerna.

Akademikerförbundet SSR tillstyrker förslaget och menar att olika ersättningsnivåer inom högre utbildning är rimligt. Dock vill vi betona att eftersläpningen i ersättning till de "torra vetenskaperna" i jämförelse med övriga är så omfattande att vi inte vill att denna stora skillnad fortsätter cementeras med detta förslag.

2.6.6 Den särskilda ersättningsmodellens ersättningsnivåer

Utredningens förslag: De tre garantibasnivåerna ska ge följande ersättning i 2023 års kostnadsnivå.

- Den lägre nivån innebär en garantiersättning om 28 700 kronor per högskolepoäng.
- Mellannivån innebär en garantiersättning om 40 600 kronor per högskolepoäng.
- Den högre nivån innebär en garantiersättning om 52 500 kronor per högskolepoäng.

Akademikerförbundet SSR tillstyrker förslaget, men med samma invändning som under punkt 2.6.5. Vi menar dock att alla ersättningsnivåer bör höjas på alla nivåer samt att produktivitetsavdraget bör tas bort för alla kurser inom högre utbildning, även dessa.

2.6.7 Krav på minst åtta studenter på en utbildning för tillämpning av den särskilda ersättningsmodellen

Utredningens förslag: För att garantiersättningen ska gälla ska utbildningen ha minst åtta registrerade studenter.

Akademikerförbundet SSR tillstyrker förslaget. Kurser kan inte vara hur små som helst, men vi ser att tröskeeffekter kommer att bli problematiska samt att det smala bandet med 8 till 20 studenter för att denna modell ska användas är mycket snävt.

2.6.9 Utveckling av nya utbildningar kan ersättas inom den särskilda ersättningsmodellen

Utredningens förslag: Inom den särskilda ersättningsmodellen ska ersättning ges för utveckling av ny utbildning. Ersättningen för utveckling av utbildning ska vara densamma som garantibasersättningen, det vill säga 28 700 kronor, 40 600 kronor eller 52 500 kronor i 2023 års kostnadsnivå per högskolepoäng helt eller delvis nyutvecklad utbildning. Valet av ersättningsnivå ska vara på samma nivå som den garantiersättningsnivå som planeras gälla för den färdigutvecklade utbildningen. För att ersättning för utveckling ska ges ska faktisk utveckling av ny utbildning ha skett som står i proportion till ersättningens storlek, annars lämnas en lägre ersättning än de angivna beloppen. Dessutom ska omfånget av ny utbildning minst uppgå till 1,5 högskolepoäng.

Akademikerförbundet SSR tillstyrker förslaget och menar att denna riskpremie för utveckling av nya kurser är välkommet för att främja utvecklingen av ett kursutbud i takt med arbetslivets utveckling.

2.6.10 Den särskilda ersättningsmodellen och produktivitetsavdraget Akademikerförbundet SSR delar inte bedömningen att "verksamhet vid svenska universitet och högskolor anses kunna öka sin produktivitet i samma utsträckning som den privata tjänstesektorn". Vi delar utredningens analys att "den särskilda ersättningsmodellens utformning med en garantinivå är särskilt känslig i detta sammanhang". Här borde utredningen ha lagt förslaget att dessa kurser riktade till yrkesverksamma inte borde omfattas av produktivitetsavdraget.

2.6.12 Fort- och vidareutbildning för yrkesverksamma kan nå en nivå på 5 procent av utbildningsanslaget

Utredningens bedömning: Fort- och vidareutbildning samt omställning för yrkesverksamma kan nå en nivå som motsvarar 5 procent av det totala utbildningsanslaget, vilket för 2024 motsvarar 1.45 miljarder kronor

Akademikerförbundet SSR delar bedömningen att fem procent av det totala utbildningsanslaget är en rimlig initial omfattning av kursutbud anpassat till yrkesverksamma. Vi vill dock betona att detta, över tid, inte kan utgöra ett tak.

2.6.14 Lärosätena och UHR behöver utveckla möjligheten att söka, anmäla intresse och antas till utbildningar för yrkesverksamma

Akademikerförbundet SSR delar resonemangen i denna del.

2.6.15 Lärosätena behöver utveckla samarbetet med arbetsmarknadens parter

Akademikerförbundet SSR delar analysen att ett bra kursutbud kräver ett nära samarbete med arbetsmarknadens parter, såväl nationellt som lärosätesbaserat. Regeringen bör ge UKÄ i uppdrag att, i dialog med lärosäten och arbetsmarknadens parter utarbeta en infrastruktur samt stöd för att en sådan samverkan ska kunna komma till stånd på ett mer heltäckande sätt, än vad som är fallet idag. Såväl tidigare kompetensplattformar som branschråd har inte varit tillfyllest för att kunna stödja arbetet i att utveckla högkvalitativa kurser för yrkesverksamma. Vi vill med enfass här betona att med arbetsmarknadens parter avses alla sektorer, privat sektor, civilsamhället, statlig sektor samt kommuner och regioner.

2.7.1 Den särskilda ersättningsmodellen behöver kompletteras med en komponent för att omfördela resurser mellan lärosäten

Utredningens bedömning: Den särskilda ersättningsmodellen behöver ytterligare en komponent för att omfördela resurser mellan lärosäten till förmån för utbildningar för yrkesverksamma, så att den kompetens som finns vid olika lärosäten bäst ska komma till nytta. Denna omfördelning behövs dessutom som ytterligare incitament för att lärosäten ska få kraft att göra interna omfördelningar till förmån för dessa utbildningar.

Akademikerförbundet SSR avstyrker förslaget, framför allt om det innebär att lärosäten med stor andel fristående kurser inom samhällsvetenskap, juridik, humaniora och teologi missgynnas.

2.7.2 En modell för omfördelning av resurser ska införas

Utredningens förslag: Det ska införas en modell för omfördelning av anslag mellan lärosäten. Denna modell ska ge incitament och omfördela

anslag så att utveckling av utbildning för fort- och vidareutbildning samt omställning för yrkesverksamma premieras.

Akademikerförbundet SSR avstyrker förslaget, framför allt om det innebär att lärosäten med stor andel fristående kurser inom samhällsvetenskap, juridik, humaniora och teologi missgynnas. Vi har även bilden av att en så här komplext förslag kommer att innebära att lärosäten strategiskt kommer att anpassa sig till modellens kriterier, även om målkonflikter uppstår med andra eftersträvarvärda mål för högre utbildning.

2.7.3 Modellen för omfördelning av resurser ska också ha en komponent som premierar examina

Utredningens förslag: Modellen för omfördelning av anslag ska ha en komponent som premierar examina utöver att premiera utbildning för yrkesverksammas fort- och vidareutbildning samt omställning.

Akademikerförbundet SSR avstyrker förslaget. Det är inte rimligt att ha en examenspremie i ett förslag till kursutbud på 1,5 – 5,5 hp. Merparten av alla som vill kompetensutveckla sig mitt i arbetslivet gör det av andra skäl än att vilja skaffa sig en examen. De utbildningar som är så korta (tex 60 hp) att det skulle kunna vara genomförbart inom ramen för omställningsstudiestöd kommer förmodligen, ändå inte att omfattas av den särskilda ersättningsmodellen. Vi ser inte heller något värde i att främja tex dubbelexamina samt att uttalat premiera legitimationsyrken i sådan här modell, vilket skulle vara fallet med en examenspremie.

2.7.5 En balans mellan omfördelning baserat på fort och vidareutbildning respektive examina behövs

Utredningens förslag: Vid dimensioneringen av de två komponenterna i omfördelningsmodellen ska det uppnås en balans mellan dem, så att omfördelningens övergripande effekt blir ungefär av samma storlek. Omfördelningseffekten föreslås vara begränsad, så att lärosätena inte drabbas alltför hårt ekonomiskt på årsbasis.

Akademikerförbundet SSR avstyrker förslaget, i enlighet med resonemanget i punkt 2,7.3.

2.7.7 Små högskolor och enskilda utbildningsanordnare undantas den särskilda ersättningsmodellen

Utredningens förslag: De statliga universiteten och högskolorna samt Chalmers tekniska högskola och Stiftelsen Högskolan i Jönköping kan använda den särskilda ersättningsmodellen inom utbildning. Försvarshögskolan berörs inte av förslaget då lärosätet omfattas av andra avräkningsregler. Sveriges Lantbruksuniversitet berörs inte eftersom lärosätet inte erhåller anslag för utbildning inom utgiftsområde 16. För övriga enskilda utbildningsanordnare gäller särskilda regler. Endast 26 lärosäten är del av omfördelningsmodellen.

Om en särskild ersättningsmodell, enligt förslaget, införs vilket vi avstyrker, anser vi dock att förslaget att Försvarshögskolan samt SLU inte omfattas är rimligt så länge anslagssystemet ser ut som det gör. Dock har de lärosätena samma behov av en utveckling av kursutbud för yrkesverksamma som andra lärosäten vilket regeringen bör ta fasta på i sitt vidare arbete.

2.7.8 Universitetskanslersämbetets roll kopplat till omfördelningssystemet

Utredningens förslag: Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska få uppdraget att utveckla omfördelningsmodellen enligt utredningens grundprinciper. Dessutom ska UKÄ årligen leverera underlag för omfördelningen till Regeringskansliet. Omfördelningen ska införas fem år efter att den särskilda ersättningsmodellen är införd.

Om en särskild ersättningsmodell enligt förslaget införs, vilket vi avstyrker, anser vi dock att det är rimligt att UKÄ får i uppdrag att utveckla modellen samt omfördela resurser efter att utvärderingar gjorts. Det är avgörande att det arbetet från UKÄs sida sker i dialog med arbetsmarknadens parter samt lärosätena.

2.7.10 Nya resurser för fort- och vidareutbildning till utvalda lärosäten och ämnesområden

Akademikerförbundet SSR anser att regeringen inte bör ta på sig att peka ut enskilda lärosäten och utbildningsinriktningar för särskilda extra anslag. Det är utanför regeringens kompetens, samt äventyrar även den akademiska friheten. Dock välkomnar vi om regeringen tillskjuter ytterligare anslag generellt till utgiftsområde 16 för kurser riktade till yrkesverksamma.

3 Ikraftträdande och genomförande

Utredningens förslag: Den särskilda ersättningsmodellen för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma kan införas från och med budgetåret 2026. Den delen av ersättningsmodellen som rör omfördelning mellan lärosäten kan införas från och med budgetåret 2031 baserat på åren 2026–2030.

Akademikerförbundet SSR avstyrker förslaget. Modellen är behäftad med flera oklarheter och problem och inte kan tillämpas redan 1 januari 2026. Lärosätena är redan nu långt gångna i budgetarbetet för 2026.

Heike Erkers
Förbundsordförande

Ursula Berge
Samhällspolitisk chef